

MESELLER Üzerine Bir İnceleme

- Kral Süleyman'ın özdeyişlerinin mesajı -

– Kelam Çalışması / Vaaz

34-) Meseller'de İnsanlık ailesi ile ilişkilere (arkadaşlık) bakış:

d-) İnsanlık ailesi ile ilişkiler (kardeşlik, arkadaşlık, komşuluk, akrabalık):

Yeni Ahit'te iyi Samiriyeli meseli anlatılırken Yasa ve Peygamberlikler iki olumlu buyrukla açıklanır: bunlar kısaca “*Tanrı’yı sevmek ve insanı sevmek*” şeklinde özetlenir (Luka 10:27). Böylece Tanrı, Yasa ve Peygamberlikler aracılığı ile kendi iradesini insana açıkladığı gibi; yine Tanrı olumlu bir yaklaşımla (*sev*) insanı kendi iradesine bağlanmaya davet etmektedir (Tesniye 5:1-3, 31-33; 6:4-7).

Böylece insana yaklaşımımız ile Tanrı'nın Sözü olan Kutsal Kitap'a yaklaşımımız arasında bir bağlantı ve ilişki olduğu açıktır. İyi Samiriyeli meseline tekrar dönersek (Luka 10: 25-37); haydutların yaraladığı adama yolda rastlayan iki İsraili de sahip çıkmak istememiştir. Ancak bu yaralı ve ölmekte olan adama İsraili'ler tarafından hiç de sevilmeyen Samiriyeli bir adam sahip çıkmıştır. Samiriyeli'nin bu davranışının arkasında olan şey yüreğindeki acımadır (a.33). Böylelikle Mesih bu meseli “*sen de acı; sen de merhametli ol*” şeklinde bir mesaj ile kapatmıştır (a.37).

Mesih'in burada onayladığı davranış bize yine Yasa'yı hatırlatmaktadır (Levililer 19:18):

Tesniye 10: ¹⁹Siz de yabancıları seveceksiniz.

Böylece insanlık ailesi ile ilişkiler açısından doğru yürek tutumu Yasa'dan kaynaklanıyor. Meseller'de bu durum benzer bir şekilde ifade edilmektedir:

14:21 Komşusunu hor gören günah işler
Mazluma lütfedene ne mutlu.¹

11:12 Komşusunu küçümseyen sağduyudan yoksundur...

24:28 Nedensiz yere komşuna karşı bir tanık olma

Ve dudaklarınla aldatma (25:18).

Böylece komşularımıza arkadaşça davranmamız istendiği açıktır. İyi Samiriyeli meselinin verdiği mesajda “*komşu*” sadece yakınımızda oturan biri olmaktan öte, aynı zamanda da hiç tanımadığımız herhangi bir insandır. Bu durumda “*komşu*” bütün insanlık ailesidir. Böylece Yasa ve Peygamberlikler bize “*bütün insanlık ailesini sevin, Tanrı’yı sevdiğiniz için*” demektedir.

¹ “*Komşusunu hor görme*” öğüdü içinde gizli bir “*komşunu –insanı- sev*” ifadesi olduğu açıktır. Böylece ayetin diğer yarısında “*muhtaç olan kimseye lütfkâr ol*” emri anlaşılır bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Böylece II.Timoteyus 4:9-13 ayetlerinde komşuluk ve kardeşliğin iç içe olduğunu görmekteyiz. Pavlus burada “*Kriskis, Titos, Luka, Markos, Tihikos, Karpos*” isimlerini iyi komşu ve iyi arkadaş olarak kullanıyor. “Dimas” ismi ise iyi Samiriyeli meseline bahsedilen “*yolda yaralı kişiyi görmezlikten gelen kişiler gibi; tam ihtiyaç anında komşusunu/arkadaşını/akrabasını yüzüstü bırak giden kişi*” olarak geçmektedir.

Meseller’de bu konuda yaklaşım yine benzer olup arkadaşlık ve komşuluk eş anlamlı bir şekilde anlatılmaktadır.

27:17 Demir demiri biler,
Böylece bir adam da başkasını biler.

Acaba siz bu ayeti düşündüğünüzde kimler aklınıza geliyor? Sizin yaşamınıza, gelişiminize, dünya görüşünüze, karakterinize etki ve katkıda bulunmuş kimler oldu? Yoksa kimseden öğrenmeye ihtiyacınız olmadığını mı düşünüyorsunuz? Size beklenmedik bir anda iyilik etmiş kaç kimseleri tanıyorsunuz? Bu gün o kimselerle diyalogunuz ne durumda? Siz kaç kişinin hayatında “*iyi Samiriyeli*” oldunuz?

Sizi kimler “*esans ve buhur*” gibi görüyor (27:9)? Sizin bir araya gelip konuşmaktan, danışmaktan, öğrenmekten keyif aldığınız kaç arkadaş/komşu/akraba ile ilişkiniz var? Ve geçmişte sizler için yakın arkadaş ve yakın komşu olmuş kimselerle bu gün ilişkiniz ne durumda?

Öğüt almak ve öğüt vermek konusunda (27:9-10) ilişkileriniz ne durumda? Unutmayın, bizler “her zaman seven taraf” olmaya davet edildik (17:17). İyi Samiriyeli meseline tekrar dönersek, Yasa ve Peygamberlikler bize “sev” emrini vermişti.

Eğer her zaman sevebiliyorsanız 27:17 ve 27:9-10 ayetlerinde bahsedilen sürecin bazen zorluklarla karşılaştığını bilirsiniz:

27:6 Bir dostun yaralaması sadıktır...

Demek ki 27:17 ayetindeki bir arkadaş ve komşunun danışmanlık/öğüt süreci her zaman “*şunu yaparsan iyidir*” şeklinde devam etmiyor. Bazen bu süreç “*şunu eksik yapıyorsun; şunu kötü yapıyorsun; şu davranışını değiştirmelisin*” şeklinde işler:

28:23 Bir adamı azarlayan iyilik bulur...

Böylece eğer biz kendimiz dost isek “*her zaman seven taraf*” olarak (17:17), azarlama, uyarı ve kendimizin düzeltilmesi taleplerini sevgi ile cevaplayabilmeliyiz. Çünkü sevgi aynı zamanda alçakgönüllü olmayı da gerektirir. Çünkü azarlama bile olsa dinleyip öğrenmek bilge kişinin (“*sev*” emrine itaat eden kişinin) karakteridir:

1:5 Bilge adam dinleyip ve öğrenmede büyüyecek...

9:8 ... Bilge bir adamı azarla; ve sevecektir seni.

Diğer yandan bu ayetler (1:5; 9:8; 27:26; 28:23 v.b.) gerçeğe sadık olmak adına bize başka bir soru soruyor: *siz hiç birini yaralayacak kadar dostça davrandınız mı; siz hiç gerçeğe sadık kalmak adına bir dostunuzun kırılmasını göze aldınız mı? Siz hiç birini kaybetme pahasına bile olsa, gerçeği korumak ve gerçeği savunmak adına, birini azarlama riskini göze aldınız mı?*

Bilge kimseler olmanın gerektirdiği sorumluluklardan biri de zamanında söz söylemek, gerçeği korumak ve gerçeği savunmak için uyarıyı, öğüdü, azarlamayı uygun zamanda, doğru bir amaç için yapmaktır. Bir de bunun tam tersi bir durum vardır ki, o da görüntüyü kurtarmak [*ya da statükoyu korumak*] adına **gerçeğe rağmen** sessiz kalmak olabilir; ya da **gerçeğe rağmen** bir konunun üstünü örtmek olabilir; ya da yağcılık yapmak olur.

Diğer yandan 3:27-30 ayetlerine üç ayrı mesaj olarak baktığımızda arkadaşlık ve komşuluk ilişkisi açısından ayrı ayrı dersler olduğunu görürüz:

3:27 Hakkı olanlardan iyiliği esirgeme

Yapmak için gücün olduğunda (Romalıları 13:7, Galatyalılar 6:10).

3:28 Komşuna <<git ve geri gel; yarın vereceğim>>

diye söyleme

Sahip olduğun şey için (Levililer 19:13, Tesniye 24:15).

3:29 Zarar verecek entrika planlama

Sana güvenerek yakınında yaşayan komşuna (6:12-15).

30 Sebep olmaksızın bir adamla mücadele etme

Hele sana zarar vermediyse (14:22).

Diğer yandan Kelam “*Herkesle barış içinde yaşamak için elinizden geleni yapın*” demiştir (Romalıları 12:18). Öyleyse “*aile, akraba, arkadaş, komşu, kardeş*” şeklinde özetlediğimiz insanlık ailesi ile ilişkilerde adaletin, barışın, doğruluğun yanında olarak yaşamalıyız.

Diğer yandan düşmanlarla ilişkiler açısından Mesih’in “*düşmanlarınızı sevin, size zulmedenler için dua edin*” diyen sesini (Matta 5:44) Meseller’de de duyarız:

25:21 Senden nefret eden aç ise

yemesi için ona yiyecek ver;

Ve o susamış ise

içmesi için ona su ver;

22 Böylece onun başına kızgın kömür yığacaksın

Ve RAB seni ödüllendirecektir (Luka 6:27-28, 32, 36, Romalıları 12:20).

24:17 Düşmanın düştüğünde sevinme

Ve o tökezlediğinde yüreğin memnun kalsın,

29 <<Ona yapacağım bana yaptığının aynısıdır;

Adama yaptığı işe göre edeceğim>> deme.

İnsanlık ailesi ile ilişkiler açısından Meseller, etrafımızdakilerin duygularını anlayarak; kendimizi başkalarının yerine koyarak, ilişkilerimizi öylece düzenlemeyi öğütler (26:18-19, 24:17):

25:17 Ayağın komşunun evinde nadiren olsun,
Senden bıkmasin ve senden nefret etmesin.
27:14 Sabah erkenden arkadaşına verilen gürültülü bir selam,
Ona lanet sayılacaktır.

“Aile, akraba, arkadaş, komşu, kardeş” ile ilişkiler bizler için önemli olduğuna göre I.Korintliler 5:6 ayetinin “*Azıcık maya bütün hamuru kabartır*” şeklindeki ifadesini akıllımızda tutmalı; kimlerle ve nasıl bir düzeyde ilişki içinde olduğumuza dikkat etmemiz gerekir (7:4-5; 1:10-19; 23:20-21):

18:24 *Çok* arkadaşların bir adamı yıkıma *gidebilir*
Fakat seven biri vardır; bir kardeşten yakındır.
20:19 İftiracı olan sırları açıklar,
Bu nedenle bir dedikoducu ile görüşme.
22:24 Kızgın adamla ilişki başlatma
Ya da tez öfkelenenle yürüme;
22:25 Onun yollarını öğrenmeyesin
Ve kendin için bir tuzak almayasın diye.

Dünyaya Mesih arkadaşlığını tanıtmak gibi bir görevimiz varken; diğer yandan da esas paydaşlığımızın kimlerle olması gerektiğine dikkat etmeliyiz:

13:20 Bilgelerle yürüyen adamlar bilge olacaktır
Fakat ahmakların yoldaşı zarar acısı çekecektir (13:14-15).

Ve yine I.Korintliler 15:33 ayetinin “*Kötü arkadaşlıklar iyi huyu bozar*” diyen uyarısına göre imanın ev halkının yolunda ve onlarla paydaşlık içinde yürümemiz gerekmektedir. Çünkü nasıl kimselerle ilişki içinde olduğumuz bizim davranışlarımızı da etkilemektedir:

29:22 *Öfkeli bir adam kavga çıkarır*
Ve çabuk sinirlenen bir adam suç çoğaltır.
2:20 Böylece sen iyi adamların yolunda yürüyeceksin,
Ve doğruluğun patikalarını tut.
15:31 Kulağı yaşam veren azarlamayı dinlemede olan
Bilgeler arasında konaklayacak.

Diğer yandan 18:24 ayeti “*seven biri kardeşten yakındır*” diyerek arkadaşlık ya da komşuluğun kardeşlik kadar değerli olabileceğini hatırlatmaktadır. Öyleyse imanlılar başkaları için böyle kimseler olmalıdır:

27:10 Kendi dostunu ya da babanın dostunu bırakma

Ve senin felaketinin gününde kardeşinin evine gitme;
Yakın bir komşu uzaktaki bir kardeştten daha iyidir.

Çünkü Mesih bizi gerçekten sevmiş ve bize Meseller'deki iyi arkadaş, iyi komşu, iyi kardeş örneklerinin en derin anlamını göstermiştir (Luka 5:27-31; 7:36-50; 19:1-10).

I.Korintliler Mektubundan aldığımız iki öğüt bize Rut'un hikayesini hatırlatmaktadır. Naomi Orpa ve Rut'a "evinize dönün" diye ısrar ettiğinde Rut Naomi'ye "*Sen nereye gidersen ben de oraya gideceğim, sen nerede kalırsan ben de orada kalacağım. Senin halkın benim halkım, senin Tanrın benim Tanrım olacak*" demişti. Bu olaydan ne öğreniyoruz? Çünkü Tanrı'da kalmak için, Tanrı ile birlikte yürümek için Tanrı halkı ile birlikte yaşamak gerekiyor (Rut 1:8, 11, 17-18).

Böylece Rut kendi ülkesinden ayrılmayı istedi. Çünkü Tanrı'nın yüreğine yakın bir şekilde yaşamak istiyordu. Bunun için de Tanrı'nın ev halkı ile birlikte yürümesi; imanlılar ile paydaşlık içinde yaşaması gerekiyordu. Bu durumda Rut'un kaçındığı şey imanını kaoslardan korumak; yaşamını kötü arkadaşlık/komşuluk örneklerinden uzak tutmak olmuştur (I:Korintliler 1:11):

16:28 Huysuz bir adam çekişmeyi körükler

Ve bir iftiracı can dostları ayırır.

29 Zorba bir adam komşusunu kötülüğe ikna eder

Ve onu iyi olmayan yola yönlendirir.

10:12 Nefret çatışmayı uyandırır...

Böylece Meseller'de "doğru [ya da bilge] kimselerle ilişki içinde olma" öğütleri bizleri Mesih'e yönlendirmektedir:

Efesliler 5: ²Mesih'in bizleri sevdiği ve bizim için kendisini güzel kokulu beğenilir sunu olarak Tanrı'ya kurban verdiği gibi, sizler de sevgi içinde yaşayın.

Çünkü Mesih bizi sevdiği için bizim uğrumuza kendini feda etmiş ve bize doğruluk yaşamını yaşayabilmemiz için örnek ve teşvik olmuştur (Romalılar 4:25, Galatyalılar 2:20). Çünkü Mesih bizler uğruna canını vererek bize sevginin gücünü göstermiş ve bizlere "*arkadaşlık, komşuluk, akrabalık, kardeşlik*" için en mükemmel örneği vermiştir (Yuhanna 15:13).

Diğer taraftan geçici veya sahte arkadaşlık dünyada herkesin karşılaştığı bir durumdur:

14:20 Fakirden nefret edilir, komşusu tarafından bile.

Fakat zengini sevenlerse çoktur.

19:4 Varlık çok dostlar katar

Fakat bir fakir adam arkadaşından ayrı düşer.

19:6 Birçoğu cömert bir adamın iyiliği için yalvaracak

Ve her adam bir arkadaşdır kendisine armağanlar verene.

Bilgelik de böyle kimselere rağmen, böyle kimselere bile lütufkârca davranabilmek; bütün bunlarda imanı koruyabilmek olmalıdır.